

Джерела та література

1. Водяний А. Військові частини отримують 9,6 млрд грн від «військового» ПДФО : Кабмін затвердив порядок. LIGA.net : веб-сайт. 2024. URL: <https://finance.liga.net> (дата звернення: 15.03.2025)
2. Деякі питання фінансування матеріально-технічного забезпечення військових частин Збройних Сил, інших військових формувань : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2024 р. №69. Офіційний портал Верховної Ради України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/69-2024-%D0%BF> (дата звернення: 26.03.2025)
3. Галицький А. Виплати військовослужбовцям : чи вирахують із зарплат податок на доходи фізичних осіб. Фокус : веб-сайт. 2023. URL: <https://focus.ua> (дата звернення: 20.03.2025)

УДК: 336.22:351.72(477)

Цюкало Л., доктор філософії у галузі фінансів

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна

МЕХАНІЗМ ПОВЕРНЕННЯ ПДФО ВІЙСЬКОВИМ ЧАСТИНАМ: МІЖ РЕФОРМОЮ ТА РЕАЛЬНІСТІЮ

Анотація. У тезі обґрунтовано актуальність механізму повернення ПДФО військовим частинам як інструменту підтримки Збройних сил України в умовах повномасштабної війни. Показано, що запроваджена модель перерозподілу частини «військового» ПДФО до спеціального фонду державного бюджету стала важливим кроком до зміцнення фінансової автономії підрозділів. Водночас, проаналізовано основні проблеми реалізації механізму: затримки з початком фінансування, бюрократичні труднощі, обмежена гнучкість у використанні коштів, а також ризики їх нецільового або неповного розподілу.

Ключові слова: ПДФО, бюджет, воєнний стан.

Tsiukalo L., Dr. PhD (Finance)

Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

MECHANISM OF PERSONAL INCOME TAX RETURN TO MILITARY UNITS: BETWEEN REFORM AND REALITY

Abstract. The thesis substantiates the relevance of the mechanism for returning personal income tax to military units as a tool for supporting the Armed Forces of Ukraine in the conditions of a full-scale war. It is shown that the introduced model of redistribution of part of the “military” personal income tax to a special fund of the state budget has become an important step towards strengthening the financial autonomy of units. At the same time, the main problems of implementing the mechanism are analyzed: delays in the start of financing, bureaucratic difficulties, limited flexibility in the use of funds, as well as the risks of their non-targeted or incomplete distribution.

Keywords: personal income tax, budget, martial law.

У відповідь на повномасштабну війну в Україні держава запровадила новий механізм підтримки військових частин – повернення частини податку з доходів фізичних осіб (ПДФО) безпосередньо до підрозділів. Ініціатива полягала у перерозподілі частки (спочатку 10%, згодом – 18%) із загального обсягу «військового» ПДФО до спеціального фонду державного бюджету на матеріально-технічні потреби військових частин. Цей підхід став кроком до зміцнення фінансової автономії Збройних сил України (ЗСУ), однак на практиці його реалізація виявила низку системних проблем:

– **затримки в старті фінансування.** Порядок розподілу коштів був затверджений лише наприкінці січня 2024 року, тобто вже після початку бюджетного року, через що військові частини не отримали фінансування у перші тижні року. Нагальні потреби за січень уряд

профінансував тимчасово з резервного фонду, але далі реальне наповнення спецфонду розпочалося лише з лютого 2024 року [1];

– **бюрократична складність розподілу.** Формально алгоритм передбачає щомісячне автоматичне розподілення коштів, проте будь-який збій у графіку безпосередньо призводить до неможливості оперативного укладення договорів і використання фінансових ресурсів;

– **обмежена гнучкість використання коштів.** Централізація «військового» ПДФО унеможливила оперативну підтримку (прямо чи опосередковано) військових частин з боку територіальних громад. Тепер же, усі кошти акумулюються на центральному рівні, і хоча їх цільове призначення – оборона, процедури витрачання зараз значно суворіші. Військові частини не можуть самостійно вирішити витратити «повернуті» гроші інакше, ніж передбачено порядком, та мають дотримуватися державних правил закупівель. Відтак, швидкість реагування на нагальні потреби фронту здебільшого знижується: навіть маючи кошти на папері, частина повинна пройти тендерні або спрощені процедури, звітувати за витрати, що не завжди є доцільним в умовах динаміки фронту;

– **ризик неповного використання або нецільового розподілу коштів.** Станом на кінець 2024 року з'ясувалося, що частина виділених сум лишилася невикористаною до завершення року через відсутність чіткої процедури переносу залишків. Лише наприкінці року уряд змушений був внести зміни (постанова КМУ № 1231 від 29 жовтня 2024 року), якими дозволив спрямувати нерозподілені («заморожені») залишки спецфонду на матеріально-технічне забезпечення військових частин у січні 2025 року [2].

У 4 кварталі 2024 року Уряд підвищив частку ПДФО, що спрямовується частинам, до 18%, що дозволило підрозділам отримати додаткове фінансування [3]. Це рішення було ухвалене з огляду на продовження воєнного стану і необхідність підвищити спроможність частин, отож додаткові кошти (~8% понад початкові 10%) мали надійти до кінця 2024 року. Загалом, у 2024 році сумарно близько 86-87 млрд грн було спрямовано на закупівлю дронів і розвиток оборонно-промислового комплексу, а понад 7,7 млрд грн – безпосередньо до військових частин, що було інвестовано у зміцнення оборонних спроможностей на місцях (закупівля спорядження, техніки, ремонтозброєння, тощо) [4].

Таким чином, механізм повернення ПДФО військовим частинам став важливим нововведенням бюджетного забезпечення оборонної сфери, закріпленим у нормативно-правових актах. Він визначає чіткий процес планування: від визначення та подання потреби в фінансових ресурсах підрозділами – до їх узгодження з Міністерством оборони України та Міністерством фінансів України, і зрештою автоматичного розподілу за формульним принципом пропорційності. Механізм фінансування вже зараз є інструментом стратегічного значення для посилення спроможностей ЗСУ, проте ефективність його дії на пряму залежить від оперативності управлінських рішень та гнучкості бюджетних процедур у воєнний час.

Джерела та література

1. Водяний А. Військові частини отримують 9,6 млрд грн від «військового» ПДФО : Кабмін затвердив порядок. LIGA.net : веб-сайт. 2024. URL: <https://finance.liga.net> (дата звернення: 17.03.2025)
2. Деякі питання фінансування матеріально-технічного забезпечення військових частин Збройних Сил, інших військових формувань : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2024 р. № 69. *Офіційний портал Верховної Ради України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/69-2024-%D0%BF> (дата звернення: 20.03.2025)
3. Кабмін спрямовує 18% «військового» ПДФО на матеріально-технічне забезпечення ЗСУ. Інсайдер : веб-сайт. 2024. URL: <https://insider.dp.ua> (дата звернення: 23.03.2025)
4. Бойко Ю., Шуляк О. : 10% з військового ПДФО піде на військові частини. РБК – Україна : веб-сайт. 2023. URL: <https://www.rbc.ua> (дата звернення: 25.03.2025)